

CALGARY (KALGARIS), ALBERTA

Kalgaryje lietuviai gyvena nuo 1923m. Nauji imigrantai atvyko 1947-48 m. ir dabar šiek tiek imigruoja iš Lietuvos nuo 1990 m. Kanados Lietuvių Bendruomenės apylinkės skyrius pradėtas organizuoti 1950 m., bet tada nepavyko, iškilo kai kurių vietinių liet. pasipriešinimas. Tada veikė Lietuvių Komitetas, ruošdamas gegužines ir kitus liet. pobūvius. Iš jo 1953 m. kovo 28 d. išsivystė dar ir dabar gyvuojanti "Kalgario Lietuvių Draugija" (žr.), kurios kultūrinė veikla buvo aktyvi.

KLB apylinkė įsteigta 1956 m. gruodžio 9 d., nors 1957m. ji turėjo tik 27 narius. Pirmieji veikėjai buvo Antanas Nevada, Liudas Bruzga, Pranas Gluoksnyš, Juozas Dubauskas, Antanas Snieckus, Veronika Grigienė, Petras Devenis ir Kęstutis Dubauskas.

Veikla. Kiekvienais metais valdyba organizuoja Vasario 16-osios paminėjimą, anksčiau buvo minimi ir birželio 14-osios trėmimai bei Kariuomenės Šventė. Kasmet yra suruoštos gegužinės, kartais būdavo švenčiamos Joninės, Petrinės, Naujieji Metai, Kalėdos, Motinos Diena ir pan. 1968 - 1991 metais Vasario 16 d. buvo iškeliama Lietuvos trispalvė vėliava prie miesto rotušės. Anksčiau buvo ruošiami šokiai, rankdarbių parodos. Lietuviai dalyvavo pirmoje Kalgaryje suruoštoje rankdarbių parodoje 1949 m. (organizatorė V. Grigienė) ir Kanados 100 metų jubiliejaus parade 1967 metais.

Kalgario lietuviai 1960 m. organizavo Vakarų Kanados II-ąją sąskrydį, ir 1971m. V-ąją sąskrydį. Iš visos Kanados lietuvių jaunimas 1977 m. suvažiavo į prie Kalgario įrengtą Lietuvių Jaunimo stovyklą, kuriai vadovavo Antanas Vyšniauskas.

Nuo KLB bendruomenės įsikūrimo iki Lietuvos nepriklausomybės atstatymo buvo remiamas Tautos Fondas - jo atstovai buvo Petras Devenis, Stasys Kvietys ir Pranas Gluoksnyš. 1975 m. įsikūrė dvi jaunimo tautinių šokių grupės, kurios veikė apie 10 metų. Vadovės buvo Gražina Noreikienė, Ida Barutienė, Elvyra Krausienė ir Julė Vyšniauskienė. Nuo 1977 m. eina žiniaraštis-biuletėnis "Vėjas", kurį jau 20 metų redaguoja Kęstutis Dubauskas. Kalgario liet. veikla taip pat būna aprašyta Kan. liet. laikraštyje *Tėviškės Žiburiai* (žr.) korespondentų K. Dubausko, Albino Kaziūno ir Nelės Astravienės. 1984 m. išleistas lietuvių patiekalų paruošimo vadovėlis anglų kalba, *Lithuanians Cook in Calgary*. Kelis metus nuo 1989 m. veikė liet. radijo programa "Cultural Crossroads" programų sudėtyje.

Kalgario daugiakultūrinėse organizacijose "Alberta Heritage Council" ir "Folk Arts Council" aktyviai dalyvavo lietuviai, kuriems atstovavo Elvyra Krausienė, Kęstutis Dubauskas, Aldona Lederytė, Ida Barutienė ir Julė Vyšniauskienė. Pasinaudota proga parodyti liet. meną metinėse "Canada Day" parodose, ir parduoti liet. pyragus "Heritage Days" renginiuose, pelną paskiriant KLB apyl. veiklai.

1990-1991 m. Kalgario lietuviai stojo į politinę veiklą padėti laisvėjančiam Lietuvai, buvo aktyvūs pavergtų tautų sąjungoje "Calgary Coalition for Democracy", keliskart demonstravo prie miesto rotušės nebodami Kalgario didelių šalčių bei karščių, kalbėjo per televiziją, radiją ir rašė į laikraščius. 1991 m. Kalgaryje lankėsi Lietuvos premjeras G. Vagnorius.

Lyg sulaukę savo gyvenimo tikslo, daug vyresniųjų veikėjų mirė 1990-1996 m. Tačiau bendruomenė dar vis suorganizuoja Vasario 16-tos minėjimą ir bendras Kūčias. Tai ypač nelengva Kalgario apyl. lietuviams, gyvenantiems toli viens nuo kito, pvz., 1996 m. Kūčiom, kad nereikėtų senesniems ir šeimoms su vaikais važiuoti plentu per pustynus, reikėjo pasamdyti autobusėlį žmones nuvežti iš Kalgario į visai kitą miestą, Lethbridge, kur buvo vaišės. 1999 m. Vasario 16-osios pobūvio metu pravesta loterija, pelnas paskirtas vaikų klinikai Kaune. Dalyvauta Kalgario miesto "Remembrance Day" ir "Celebration Canada" minėjimuose.

Aktyviai veikia KLB apylinkės padedama "Calgary Lithuanian Youth Club" jaunimo grupė, kurie organizuoja išvykas į gamtą, susirenka liet. filmų žiūrėti, margučius dažyti, muziejus lankyti, ar sportuoti. Šis klubas 1997, 1998 ir 1999 metais fotokopijavimo būdu išleido kalendorių anglų kalba su 1997 m. Lietuvos istorijos bei dabarties vaizdais ir žiniomis, 1998 m.

lietuvių sportininkų biografijoms bei nuotraukoms, o 1999 m. žymių liet. kultūrininkų nuotraukomis bei biografijomis. Kalendorių ruošė Albertas Stasiulis, W. Urtonas, K. Dubauskas ir E. Balkytė-Zubis.

Dabartinės KLB apyl. valdybos nariai yra Petras Devenis, Silvija Kasper, Nelė Astravienė, Cynthia Yaunish, Albertas Stasiulis, Kęstutis Dubauskas, Aldona Condon, Elvyra Krausienė, Pranas Gluoksnys.

KLB pirmininkai: Antanas Nevada (1956 m.), Liudas Bruzga, Pranas Gluoksnys, Juozas Dubauskas (visi 1957 m.), Antanas Nevada (1958-1966 m. ir 1968-1974 m.), Petras Devenis (1966-1968 m.), Stasys Noreika (1975-1976 m.), Al. Shukys (1976-1981 ir 1983-85 m.), Kęstutis Dubauskas (1981-1983 m.), dr. Antanas Vyšniauskas (1985-1986 ir 1991-1996 m.), Ron Kuzmickas (1986-1988 m.), dr. Arūnas Šlekys (1989-1991 m.), Tony Kasper (1991 m.), Elvyra Krausienė (1996 - 2000 m.).

1999 m. lapkričio 27 d. pirmą kartą Lietuvos valdžia atidarė konsulatą Kalgaryje ir paskyrė vietinį lietuvį, dr. Antaną Vyšniauską, garbės konsulu. Naujasis konsulas tikisi užmegzti ryšius su visoje Albertoje gyvenančiais lietuviais.

Organizacijos. Nuo 1953 m. veikia Kalgario Lietuvių Draugija (žr.). Veiklus buvo 1990 m. dail. Yonės Kvietytės-Young pastangomis įsteigtas "Kalgario Lietuvių Moterų būrelis", kuris tarpininkaudavo tarp KLB ir Draugijos ir buvo sugyvenimo puoselėtojas. Šis moterų būrelis 1990 m. rinko archyvinius ir muziejinius turtus Kan. liet. Muziejui-Archyvui Mississaugoje, kuriuos vėliau būrelio pirm. N. Astravienė pati atvežė į Torontą, 6 valandas aerouoste bei lėktuve ant kelių laikydamą vieną trapią nuotrauką.

Parapija. Kalgaryje nėra atskiros parapijos, tačiau kiekvienais metais rengiamos Velykinės rekolekcijos, kurias praveda Kanados Lietuvių Katalikų Kunigų Vienybės (žr.) atsiųsti kunigai iš kitų vietovių.

Mokykla. "Vytauto Didžiojo liet. mokykla" įsteigta 1975m. (žr.) Bibliotekos. Biblioteka likviduota 1959 m. KLB apylinkė nupirko ir padovanojo knygų Kalgario miesto bibliotekai.

Leidiniai: Žiniaraštis "Vėjas: The Calgary Lithuanian Community News Letter/ Kalgario liet. žinios", red. Kęstutis Dubauskas, Elvyra Krausienė, *Lithuanians Cook in Calgary* (Calgary, 1984). taip pat leidinys *Kalgario Lietuvių Bendruomenės Veiklos Apžvalga 1956-1997*.

Statistika. Remiantis 1951 m. Kanados gyventojų surašymu ("Canada Census"), Kalgaryje buvo 124 lietuviai, o 1961m. - 324 lietuviai. 1997m. Kalgario KLB turėjo 88 asmenis ar šeimas sąrašuose, bet tikrai apie 40 šeimų užsimokėdavo nario mokesčių. 1999 m. dar 30-50 žmonių dalyvauja Vasario 16-osios minėjime, Kūčiose, Velykų paminėjime. Gausiausiai publikos susirenka į vasaros gegužinę, ne į Vasario 16-osios minėjimą, nes pastarąjį dažnai sugadina sniego pūgos, per kurias labai pavojinga vairuoti.

"Kalgario liet. bendruomenės veiklos apžvalga"; "Lithuanians in Canada" p.256; LE t.10 p.413; V LD; VII LD; XXXIV LD; E. Krausienės pranešimas 1999m. KLB suvažiavime, Kan. Liet. Arch. dokum. 16-O.II.; Kalgario žiniaraštis "Vėjas"; TŽ 2000.I.4, "Kalgario žinios".